

Sayıların Dili

GELİR DAĞILIMI

Yeni Türkiye Dergisi Eylül-Ekim 1995 sayısında Gelir Dağılımı Özel Bölümü yayınlandı. Derginin bu sayısında gelir dağılımıyla ilgili pekçok araştırma ve makale yer alıyor. Şimdiye dek yapılmış araştırmaların sonuçları yayınlanıyor. Bu sayımızdaki Sayıların Dili sayfamızın verileri Yeni Türkiye'deki araştırmalardan derlendi.

Gelir dağılımı iki tür analiz ediliyor. Bunlardan ilki "bireysel gelir dağılımı" denilen yöntem. İkincisi ise "faktör payları" yöntemi. İlki gelirin hane halkları arasındaki dağılımını yansıtıyor ve toplumun %5'lik-%10'luk dilimlerinin gelirden aldıkları payı ortaya koyuyor. İkincisi ise gelirin kabaca emek ve sermaye sahipleri arasındaki dağılımını ele alıyor.

Bireysel gelir dağılımı alan araştırmaları ile saptanıyor. Aşağıda bunlardan sekiz tanesinin sonuçlarını bulacaksınız. Ancak hemen belirtmeli ki; bu araştırmaların çoğu metodolojik hataları içeriyor ve birbirleriyle karşılaştırılma olanakları bulunmuyor. İçlerinde en bilimsel olanının 1989'da DİE'nin yaptığı olduğu belirtiliyor ve DİE bu araştırmayı 1993'te yinelemiş bulunuyor. Sonuçları önümüzdeki dönemde yayınlanacak.

Faktör payları analizi (ya da fonksiyonel gelir dağılımı) hesabı ise tarımsal ürünlerin cari fiyatları, maaş ve ücretler, milli gelir serisi içindeki konut sahipliği verileri, Türk Lirası ve Döviz Tevdiat Hesapları, Gelir Ortaklığı Senetleri, Finansmanı Bonoları vb. faiz gelirleri dikkate alınarak hesaplanıyor.

Çeşitli Araştırmalarda Gelir Gruplarının %20'lik Dilimlere Göre Karşılaştırılması

Gelir Grupları	1963	1968	1973	1978	1983	1986	1987	1988
	DPT 1	DPT 2	DPT 3	Celasun 4	Celasun 5	TÜSİAD 6	DİE 7	KAMAR 8
En düşük %20	4,5	3,0	3,5	2,84	2,63	3,9	5,2	3,1
2, % 20	8,5	7,0	8,0	7,33	6,13	8,4	9,6	9,0
3, % 20	11,5	1,0	12,5	12,99	12,59	12,6	14,0	12,2
4, % 20	18,5	20,0	19,5	22,13	21,39	19,2	21,2	16,6
En Yüksek % 20	57,0	60,0	56,0	56,5	54,71	55,9	50,0	59,1
Gini Katsayısı	0,55	0,56	0,51	-	0,52	0,46	0,43	-

Kaynaklar:

1. T. Çavuşoğlu, Y. Hamurdan, Gelir Dağılımı Araştırması, 1963, DPT, Ankara: 1966.
2. T. Bulutay, S. Timur, H. Ersel, Türkiye'de Gelir Dağılımı 1968, SBF, Ankara: 1971.
3. DPT, Gelir Dağılımı 1973, Ankara: 1976.
- 4,-5, Metin Celasun, "Income Distribution and Domestic Term of Trade in Turkey 1978-1983" ODTÜ Gelişme Dergisi, Cilt 13, 1986.
6. Y. Ersel, H. Fişek, E. Kalaycıoğlu, "Türkiye'de Sosyo-Ekonomik Öncelikler. Hane Gelirleri, Harcama ve Sosyo-Ekonomik İhtiyaçlar" Üzerine Araştırma Dizisi, Cilt 2, TÜSİAD, İstanbul: 1986.
7. DİE, Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi Gelir Dağılımı 1987, Ankara: 1990.
8. Emre Kongar, Kamuoyu Araştırmalarına Göre Gelir Dağılımı, İstanbul: Temmuz 1989.

Ücret ve Maaşların Nominal ve Reel Gelişimi (1980-1993)

Yıllar	Kamu Kesimi (TL/AY)			Özel Kesimi (TL/AY)			Memur Maaşları (TL/AY)		
	Nominal Ücret	Reel Ücret	Reel Ücret Artışı(%)	Nominal Ücret	Reel Ücret	Reel Ücret Artışı(%)	Ortalama Maaş	Nominal Maaş Artışı	Reel Maaş Artışı(%)
1980	-	-	-	-	-	-	12107	-	-
1981	-	-	-	-	-	-	17289	42,8	8,1
1982	57072	13909,5	-11,2	62946	15341,5	-3,4	23836	37,9	8,1
1983	72312	13413,5	-3,6	75882	140075,7	-7,0	30144	265	-3,7
1984	92787	11588,4	-13,5	106059	13257,4	-5,3	40090	33,0	-10,4
1985	112710	9179,7	16,2	143187	12348,0	-6,4	57754	42,1	-0,6
1986	131490	8423,4	-13,3	188997	12107,4	-3,4	78986	36,8	1,6
1987	185250	8546,7	1,5	295422	13629,6	10,7	113984	44,3	3,9
1988	276780	7280,2	-14,8	492699	12959,6	-5,7	182307	59,9	-8,8
1989	650670	10091,8	38,1	1097325	17019,6	29,7	378090	107,4	22,3
1990	1154710	12844,4	17,2	2044800	19387,3	13,9	697227	84,4	15,0
1991	3277116	18722,8	45,7	5078040	29011,9	49,6	1239749	77,8	7,1
1992	5938128	19758,9	5,5	8422539	28025,7	-3,4	2401155	93,5	13,8
1993	10691004	21417,1	8,3	14907861	29864,7	6,5	4072089	69,6	2,6

Kaynakça: DPT, 1991 Yılı Kalkınma Programı, Ankara: 1992, s.335.

TOBB, Ekonomik Rapor 1993, Ankara: s.96.

DİE, Türkiye İstatistik Yıllığı 1993, s.602.

T.C. Merkez Bankası 1993 Yıllık Rapor, Ankara: 1994, s.19.

DPT, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994) 1994 Yıllık Programını destekleme Çalışmaları

Yurt İçi Faktör Gelirlerinin Yüzde Dağılımı

Yıllar	Yurt İçi Faktör Gelirleri Toplamı	Tarım	Toplam	Tarım Dışı Faktör Gelirleri						
				Maaş ve Ücretler			Maaş ve Ücretler Dışı Kesim Gelirleri			
				Toplam	Kamu Kesimi	Özel Kesim	Toplam	Kira Gelirleri	Faiz Gelirleri	Kâr Gelirleri
1980	100.00	27.10	72.90	25.24	14.78	10.46	47.65	8.97	1.60	37.09
1981	100.00	24.89	75.11	22.14	12.01	10.13	52.97	8.04	3.48	41.44
1982	100.00	23.16	76.84	20.01	10.38	9.62	56.83	8.13	5.89	42.81
1983	100.00	21.84	78.16	21.74	11.10	10.63	56.42	8.15	6.49	41.78
1984	100.00	22.18	77.82	19.40	9.98	9.42	58.43	7.56	7.46	43.41
1985	100.00	20.92	79.08	17.26	8.83	8.43	61.82	7.78	7.95	46.09
1986	100.00	20.81	79.19	17.02	8.73	8.29	62.16	7.24	7.13	47.79
1987	100.00	18.81	81.19	20.26	9.60	10.66	60.93	6.16	6.21	48.55
1988	100.00	18.14	81.86	20.91	9.35	11.56	60.95	4.70	8.58	47.67
1989	100.00	17.87	82.13	24.86	12.87	11.99	57.27	3.87	8.40	44.99
1990	100.00	18.78	81.22	28.91	15.58	13.33	52.31	3.38	7.09	41.84
1991	100.00	16.13	83.87	35.49	19.31	16.18	48.37	3.72	8.11	36.54
1992	100.00	15.65	84.35	34.82	19.83	14.99	49.54	3.80	8.72	37.02
1993	100.00	14.87	85.13	35.37	20.47	14.90	49.76	3.55	10.39	35.82
1994	100.00	15.90	84.10	25.38	14.11	11.26	58.72	2.93	14.36	41.44

Temel, A., Keleş, M.A. Milli Gelirin Fonksiyonel Dağılımında Gelişmeler.